

3.ZIKLOKO ZIENTZIETAKO EBALUAZIO IRIZPIDEAK

1- Giza gorputzaren bizi-funtzioetan parte hartzen duten organo garrantzitsuenak identifikatzea eta kokatzea, eta haien arteko interkonexioaz eta funtzionamenduaren eta zenbait osasun-ohituren arteko harremanaz jabetzea.

1.1. Ea dakien giza gorputzak nola funtzionatzen duen. Zelulak, ehunak, organoak, aparatuak, sistemak.

1.2. Ea era kritikoan aztertzen dituen bizimoduek osasunean eragiten dituzten ondorioak, eta ea lotzen dituen gorputzaren funtzionamendua eta zenbait osasun-ohitura.

1.3. Ea onartzen dituen bere gorputza eta bere sexu-nortasuna; ea desberdintasunak era positiboan balioesten dituen.

1.4. Ea dakien larrialdi-egoeretan nola jokatu behar den (adibidez: larrialdietarako telefonoak, ebakuazio-arauak) eta gainera, ea ezagutu eta erabiltzen dituen bere burua eta besteak zaintzeko maniobra errazak: lehen laguntzak.

1.5. Ea jarrera kritiko eta arrazoitua ageri duen "Mirari-produktuei", botikei eta abarri buruzko iragarki eta propagandaren aurrean.

2. Hurbileko paisaia garrantzitsuenak deskribatzea; horiek osatzen dituzten eragile fisikoak eta giza eragileak aztertzea; gizakion jarduerak lurraldean duten inpaktuaren adibideak jartzea, baita paisaiak zaintzea zein garrantzitsua den erakusten duten adibideak ematea ere.

2.1. Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko eta Europako paisaia mota nagusiak, eta ea egiten dituen haien arteko konparazioak (antzekotasun eta desberdintasunak).

2.2. Ea bereizten dituen paisaiaren funtsezko elementuak, bai eta giza kokalekuen mota nagusiak ere.

2.3. Ea ulertzen duen gizakiaren esku-hartzeak paisaiak aldatzean eta/edo zaintzean duen garrantzia.

2.4. Ea lotzen dituen lurralde batean egiten diren jarduerak eta ikus daitekeen paisaia.

2.5. Ea azaltzen dituen paisaiak babestu, zaindu eta/edo berreskuratzeko zenbait neurri: lurraldearen antolamendua, zenbait eremu babestea, paisaia berreskuratzea, erabilera publikorako arauak, ingurumen-hezkuntza...

3. Gizakion portaerak ingurumenari era positibo edo negatiboan nola eragiten dion erakusten duten adibideak zehaztea, eta jarduera kaltegarrien zenbait efektu deskribatzea (kutsadura, baliabideak

neurrigabeki erabiltzea), pertsonetan, animalietan, landareetan eta haien inguruan. **Arazoak saihesteko eta murrizteko aukerak proposatzea eta naturaren babesaren aldeko jarrerak izatea.**

3.1. Ea ematen duen adibiderik baliabide naturalak eguneroko bizitzan nola erabiltzen diren erakusteko eta ea azaltzen duen baliabideok zaintzeko beharra.

3.2. Ea deskribatzen dituen kutsadura mota arrunten efektuak eta ea adierazten duen kutsadura nola saihestu edo murriztu daitekeen.

3.3. Ea kontziente den gizakion jarduerak ingurumenari eragiten diola eta ea ematen duen jarduera positiboan zein inpaktu negatiboan adibiderik.

4. Giza gorputzaren bizi-funtzioetan parte hartzen duten organo garrantzitsuenak identifikatzea eta kokatzea, eta haien arteko interkonexioaz eta funtzionamenduaren eta zenbait osasun-ohituren arteko harremanaz jabetzea.

4.1. Ea onartzen dituen bere gorputza eta bere sexu-nortasuna; ea desberdintasunak era positiboan balioesten dituen.

4.2. Ea jarrera kritiko eta arrazoitua ageri duen "Mirari-produktuei", botikei eta abarri buruzko iragarki eta propagandaren aurrean.

5. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

5.1. Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.

5.2. Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak.

5.3. Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.

5.4. Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialestatik (argazkiak, planoak, mapak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.

6. Argiak, elektrizitateak, magnetismoak, beroak edo soinuak gorputzetan duten eragina aztertzeke ikerketa errazak planifikatzea eta egitea talde-lanean, eta emaitzak ezagutzera emateko erreminta egokiena hautatzea.

6.1. Ea erantzuten dien fenomeno fisiko eta kimikoei buruzko arazoei, esperientzia eta ikerketa txikiak eginez.

6.2. Ea lan-hipotesiak aurkeztu, ikerketa garatu, frogak egin eta emaitzak eta ondorioak ateratzen dituen.

6.3. Ea planifikatzen duen esperientzia nola egin, beharrezkoa izango duen materiala prestatuz, eta denbora eta espazio egokiak kalkulatzuz.

6.4. Ea bilatzen duen ikerketa garatzeko behar duen informazioa, bere inguruan dauden baliabide teknologikoak erabiliz.

6.5 Ea partekatzen duen taldearekin ikerketaren prozesu osoa; eta ea modu argi eta txukunean aurkezten dituen ikerketaren emaitzak eta ondorioak, bide egokiena erabiliz.

7. Objektu eta tresnak egiteko proposatutako arazo bati erantzuna ematea, energia-iturri, eragile(mekaniko) eta material egokiak erabiliz, behar bezalako esku-trebetasunez, eta banakako zein taldeko lana bateratuz.

7.1. Ea ezagutzen dituen energia-iturriak, bai eta nola erabiltzen diren ere; gainera, ea hautatzen duen energia-iturririk egokiena eraikitzen ari den aparatuaren funtzionamendurako.

7.2. Ea planifikatu eta burutzen dituen objektu edo tresnak egiteko proiektuak; bestalde, ea hartzen dituen aintzat norberaren eta besteen segurtasun-neurriak.

7.3. Ea hartzen duen kontuan materialen erabileraren ingurumen-inpaktua, eta birzikla daitezkeen materialak erabiltzen dituen, ahal den neurrian.

7.4. Ea baliatzen duen hainbat eragile mekanikori buruzko ezagutza (gurpila, balazta, etengailua, biela, engranajea, malgukia, txirrika) proiektuan aplikatzeko.

7.5. Ea arduraz egiten dituen banakako lanak.

7.6. Ea dakien taldean lankidetzan aritzen, taldekideak berdintasunez tratatuz eta guztion helburuak lortzeko elkarrizketa eta adostasuna nahitaezko erremintatzat hartuz.

7.7. Ea behar bezala aplikatzen dituen ezagutza matematiko eta teknologikoak

7.8. Ea egiten duen ikaste-prozesuari buruzko gogoeta.

8. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan-plangintzari jarraitzea, eta ondorioak ateratzea.

8.1. Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurre-hipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

1. Gizakion portaerak ingurumenari era positibo edo negatiboan nola eragiten dion erakusten duten adibideak zehaztea, eta jarduera kaltegarrien zenbait efektu deskribatzea (kutsadura, baliabideak neurrigabeki erabiltzea), pertsonetan, animalietan, landareetan eta haien

inguruan. Arazoak saihesteko eta murrizteko aukerak proposatzea eta naturaren babesaren aldeko jarrerak izatea.

1.2. Ea ematen duen adibiderik baliabide naturalak eguneroko bizitzan nola erabiltzen diren erakusteko eta ea azaltzen duen baliabideok zaintzeko beharra.

1.4. Ea deskribatzen dituen kutsadura mota arrunten efektuak eta ea adierazten duen kutsadura nola saihestu edo murriztu daitekeen.

1.5. Ea kontziente den gizakion jarduerak ingurumenari eragiten diola eta ea ematen duen jarduera positiboan zein inpaktu negatiboan adibiderik.

3. Giza gorputzaren bizi-funtzioetan parte hartzen duten organo garrantzitsuenak identifikatzea eta kokatzea, eta haien arteko interkonexioaz eta funtzionamenduaren eta zenbait osasun-ohituren arteko harremanaz jabetzea.

3.3. Ea onartzen dituen bere gorputza eta bere sexu-nortasuna; ea desberdintasunak era positiboan balioesten dituen.

3.5. Ea jarrera kritiko eta arrazoitua ageri duen "Mirari-produktuei", botikei eta abarri buruzko iragarki eta propagandaren aurrean.

6. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

6.1. Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.

6.2. Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak.

6.3. Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.

6.4. Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialeetatik (argazkiak, planoak, mapak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.

8. Argiak, elektrizitateak, magnetismoak, beroak edo soinuak gorputzetan duten eragina aztertzeko ikerketa errazak planifikatzea eta egitea talde-lanean, eta emaitzak ezagutzera emateko erreminta egokiena hautatzea.

8.1. Ea erantzuten dien fenomeno fisiko eta kimikoei buruzko arazoei, esperientzia eta ikerketa txikiak eginez.

8.2. Ea lan-hipotesiak aurkeztu, ikerketa garatu, frogak egin eta emaitzak eta ondorioak ateratzen dituen.

8.3. Ea planifikatzen duen esperientzia nola egin, beharrezkoa izango duen materiala prestatuz, eta denbora eta espazio egokiak kalkulatzuz.

8.4. Ea bilatzen duen ikerketa garatzeko behar duen informazioa, bere inguruan dauden baliabide teknologikoak erabiliz.

8.5 Ea partekatzen duen taldearekin ikerketaren prozesu osoa; eta ea modu argi eta txukunean aurkezten dituen ikerketaren emaitzak eta ondorioak, bide egokiena erabiliz.

9. Objektu eta tresnak egiteko proposatutako arazo bati erantzuna ematea, energia-iturri, eragile(mekaniko) eta material egokiak erabiliz, behar bezalako esku-trebetasunez, eta banakako zein taldeko lana bateratuz.

9.1. Ea ezagutzen dituen energia-iturriak, bai eta nola erabiltzen diren ere; gainera, ea hautatzen duen energia-iturririk egokiena eraikitzen ari den aparatuaren funtzionamendurako.

9.2. Ea planifikatu eta burutzen dituen objektu edo tresnak egiteko proiektuak; bestalde, ea hartzen dituen aintzat norberaren eta besteen segurtasun-neurriak.

9.3. Ea hartzen duen kontuan materialen erabileraren ingurumen-inpaktua, eta birzikla daitezkeen materialak erabiltzen dituen, ahal den neurrian.

9.4. Ea baliatzen duen hainbat eragile mekanikori buruzko ezagutza (gurpila, balazta, etengailua, biela, engranajea, malgukia, txirrika) proiektuan aplikatzeko.

9.5. Ea arduraz egiten dituen banakako lanak.

9.6. Ea dakien taldean lankidetzan aritzen, taldekideak berdintasunez tratatuz eta guztion helburuak lortzeko elkarrizketa eta adostasuna nahitaezko erremintatza hartuz.

9.7. Ea behar bezala aplikatzen dituen ezagutza matematiko eta teknologikoak

9.8. Ea egiten duen ikaste-prozesuari buruzko gogoeta.

10. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan-plangintzari jarraitzea, eta ondorioak ateratzea.

10.1. Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurre-hipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

10.2. Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakoa, komunikabideetakoa, Internetekoa...).

10.3. Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.

10.4. Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko metodo egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma-irudia, laburpena, koadroa...) eta ahalik eta era argiengan, dela euskarri digitalean dela paperean.

10.5. Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen lan-plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.

3.ZIKLOKO HISTORIAKO (LAU HAIZETARA) EBALUAZIO IRIZPIDEAK

EUSKAL HERRIAN ZEHAR

1. Gizakion portaerak ingurumenari era positibo edo negatiboan nola eragiten dion erakusten duten adibideak zehaztea, eta jarduera kaltegarrien zenbait efektu deskribatzea (kutsadura, baliabideak neurrigabeki erabiltzea), pertsonetan, animalietan, landareetan eta haien inguruan. Arazoak saihesteko eta murrizteko aukerak proposatzea eta naturaren babesaren aldeko jarrerak izatea.

1.1. Ea identifikatzen dituen baliabide naturalak edo kontsumo edo erabilera ez-iraunkorrak, bai eta haien zenbait ondorio ere.

2. Hurbileko paisaia garrantzitsuenak deskribatzea; horiek osatzen dituzten eragile fisikoak eta giza eragileak aztertzea; gizakion jarduerak lurraldean duten inpaktuaren adibideak jartzea, baita paisaiak zaintzea zein garrantzitsua den erakusten duten adibideak ematea ere.

2.1. Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko eta Europako paisaia mota nagusiak, eta ea egiten dituen haien arteko konparazioak (antzekotasun eta desberdintasunak).

2.2. Ea bereizten dituen paisaiaren funtsezko elementuak, bai eta giza kokalekuen mota nagusiak ere.

2.3. Ea ulertzen duen gizakiaren esku-hartzeak paisaiak aldatzean eta/edo zaintzean duen garrantzia.

2.4. Ea azaltzen dituen paisaiak babestu, zaindu eta/edo berreskuratzekeo zenbait neurri: lurraldearen antolamendua, zenbait eremu babestea, paisaia berreskuratzea, erabilera publikorako arauak, ingurumen-hezkuntza...

3. Inguruneko aldaketa eta transformazio sozial, kultural, ekonomiko eta teknologikoko zenbait prozesu (batik bat, globalizazioak eragindakoak) aztertu eta deskribatzea, eta munduak egun bizi dituen desberdintasunen kausak identifikatzea eta balioestea.

3.1. Ea jabetzen den bizitzan eta ingurunean komunikazioaren hobekuntzari eta teknologiari esker sortutako aldaketek eta ea balioesten dituen.

3.2. Ea jabetzen den komunikazioek giza bizitzari ekarri dizkioten abantailen eta ingurumenak behar duen errespetuaren arteko orekaz.

3.3. Ea deskribatzen dituen Euskal Herriko jarduera ekonomiko berriak.

3.4. Ea gertatutako aldaketak iraunkortasunaren ikuspegitik balioesten dituen.

4. Zenbait erakundetako aginte-organo nagusiak ezagutzen ditu (udalak, autonomia-erkidegoak, Europar Batasuna, etab.), bai eta haien funtzioak ere; ohartzen da parte-hartze demokratikoak eta zerbitzu publikoak kudeatzeak herritarrentzat garrantzia handia dutela.

4.1. Ea kokatzen dituen lurralde-antolamenduko figurak (gertukoetatik Europar Batasuneraino) beren mapa politikoetan.

4.2. Ea identifikatzen dituen zerbitzu publikoen erabilera nagusiak eguneroko bizitzako adibideen bidez, et dituen zerbitzuok dagozkien administrazioekin.

4.3. Ea eskolan ardurak hartzen dituen.

4.4. Ea identifikatzen dituen taldeetako bizikidetzara-arauek eta errespetatzen dituen pertsonen oinarrizko eskubideak eta betebeharrak.

4.5. Ea balioa ematen dion arauak errespetatzeari, bai eta elkarrizketari ere, gatazkak konpontzeko ezinbesteko bidea den aldetik.

4.6. Ea deskribatzen dituen administrazio bakoitzeko gobernu-organoak eta haien funtzioak: udalekoa, lurraldekoa, erkidegokoa, estatukoa eta Europakoa.

4.7. Ea balioesten duen zerbitzu publikoak egoki kudeatzea guztiok erabil ditzagun.

5. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

5.1. Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.

5.2. Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak.

5.3. Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.

5.4. Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialeetatik (argazkiak, planoak, mapak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.

5.5. Ea taldeari planoak eta mapak interpretatu eta oharrak azaltzen dizkion, ahoz eta idatziz; horretarako, ea erabiltzen duen kasuan kasuko

6. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet).

6.1. Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurre-hipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

6.2. Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakoa, komunikabideetakoa, Internetekoak...).

6.3. Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.

6.4. Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko metodo egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma-irudia, laburpena, koadroa...) eta ahalik eta era argiengan, dela euskarri digitalean dela paperean.

6.5. Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen lan-plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.

HISTORIAN ZEHAR

7. Inguruneko aldaketa eta transformazio sozial, kultural, ekonomiko eta teknologikoko zenbait prozesu (batik bat, globalizazioak eragindakoak) aztertu eta deskribatzea, eta munduak egun bizi dituen desberdintasunen kausak identifikatzea eta balioestea.

8. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

9. Iraganeko garaietako Euskal Herriko eta Espainiako gizartearen bizimoduaren ezaugarri adierazgarrienak identifikatzea —Historiaurrea, Erdi Aroa, aurkikuntzen aroa, garapen industrialaren aldia eta XX. mendea—, eta gertakizun garrantzitsuak denbora-lerroetan kokatzea.

9.1. Ea eguneroko bizitza-formen eboluzioaren adibiderik ematen duen (etxebizitzan, janzkeran, familiaren eta gizartearen antolaketan, lan-formetan...) Euskal Herriko zein Espainiako gizarteetan eta historian zehar: gizarte primitiboak, Antzinaro Klasikoa, Erdi Aroa, Aro Modernoa eta Aro Garaikidea.

9.2. Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko iraganeko eta egungo ohiturak, tradizioak eta adierazpen kulturalak.

9.3. Ea gai den familiaren historiaren friso historikoa egiteko, eta ea kokatzen dituen, denbora-lerro batean, Euskal Herriko eta Espainiako gertakari

9.4. Ea topatzen dituen, Interneten, iraganeko Euskal Herriko eta Espainiako gizartearen tradizioak, kontakizunak, istorioak, sinesmenak, esaerak eta bizimoduak.

9.5. Ea antzematen dituen Euskal Herrian eta Espainian topatu daitezkeen askotariko ohitura, tradizio eta adierazpen kulturalak eta ez ageri duen haiek ezagutzeko errespeturik eta interesik.

10. Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan-plangintzari jarraitzea, eta ondorioak ateratzea.

10.1. Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritatik informazio esanguratsua lortzeko, aurre-hipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

10.2. Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakook, komunikabideetakook, Internetekoak...)

10.3. Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.

10.4. Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko metodo egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma-irudia, laburpena, koadroa) eta ahalik eta era argienean, dela euskarri digitalean dela paperean.

10.5. Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.

MUNDUAN ZEHAR

11. Hurbileko paisaia garrantzitsuenak deskribatzea; horiek osatzen dituzten eragile fisikoak eta giza eragileak aztertzea; gizakion jarduerak lurraldean duten inpaktuaren adibideak jartzea, baita paisaiak zaintzea zein garrantzitsua den erakusten duten adibideak ematea ere.

11.1. Ea ezagutzen dituen Euskal Herriko eta Europako paisaia mota nagusiak, eta ea egiten dituen haien arteko konparazioak (antzekotasun eta desberdintasunak).

11.2. Ea bereizten dituen paisaiaren funtsezko elementuak, bai eta giza kokalekuen mota nagusiak ere.

11.3. Ea ulertzen duen gizakiaren esku-hartzeak paisaiak aldatzean eta/edo zaintzean duen garrantzia.

11.4. Ea lotzen dituen lurralde batean egiten diren jarduerak eta ikus daitekeen paisaia.

11.5. Ea azaltzen dituen paisaiak babestu, zaindu eta/edo berreskuratzeko zenbait neurri: lurraldearen antolamendua, zenbait eremu babestea, paisaia berreskuratzea, erabilera publikorako arauak, ingurumen-hezkuntza...

12. Inguruneko aldaketa eta transformazio sozial, kultural, ekonomiko eta teknologikoko zenbait prozesu (batik bat, globalizazioak eragindakoak) aztertu eta deskribatzea, eta munduak egun bizi dituen desberdintasunen kausak identifikatzea eta balioestea.

12.1. Ea jabetzen den bizitzan eta ingurunean komunikazioaren hobekuntzari eta teknologiarik esker sortutako aldaketek eta ea balioesten dituen.

12.2. Ea jabetzen den komunikazioek giza bizitzari ekarri dizkioten abantailen eta ingurumenak behar duen errespetuaren arteko orekaz.

12.3. Ea deskribatzen dituen Euskal Herriko jarduera ekonomiko berriak.

12.4. Ea gertatutako aldaketak iraunkortasunaren ikuspegitik balioesten dituen.

13-. Zenbait erakundetako aginte-organoren nagusiak ezagutzen ditu (udalak, autonomia-erkidegoak, Europar Batasuna, etab.), bai eta haien funtzioak ere; ohartzen da parte-hartze demokratikoak eta zerbitzu publikoak kudeatzeak herritarrentzat garrantzia handia dutela.

13.1. Ea kokatzen dituen lurralde-antolamenduko figurak (gertukoetatik Europar Batasuneraino) beren mapa politikoetan.

13.2. Ea identifikatzen dituen zerbitzu publikoen erabilera nagusiak eguneroko bizitzako adibideen bidez, eta ea lotzen dituen zerbitzuok dagozkien administrazioekin.

13.3. Ea dakien herritarren parte-hartzeak bere inguruko kudeaketa demokratikoa bermatzen duela eta ea modu positiboan balioesten duen, eta hobekuntzarako proposamenak eranstean dituen udal-eremuaren barruan.

13.4. Ea eskolan ardurak hartzen dituen.

13.5. Ea identifikatzen dituen taldeetako bizikidetzak-arauak eta errespetatzen dituen pertsonen oinarrizko eskubideak eta betebeharrak.

13.6. Ea balioa ematen dion arauak errespetatzeari, bai eta elkarrizketari ere, gatazkak konpontzeko ezinbesteko bidea den aldetik.

13.7. Ea deskribatzen dituen administrazio bakoitzeko gobernu-organoak eta haien funtzioak: udalekoa, lurraldekoa, erkidegokoa, estatukoa eta Europakoa.

13.8. Ea balioesten duen zerbitzu publikoak egoki kudeatzea guztiok erabil ditzagun.

14. Ohiko ikurrak eta eskala grafikoak erabiliz, plano eta mapak egitea, interpretatzea eta erabiltzea.

14.1. Ea deskribatzen duen irudikapenak zertarako erabiltzen diren.

14.2. Ea era egokian darabiltzan ezagutza matematikoak.

14.3. Ea egin eta interpretatzen dituen irudikapen grafikoak espazioan.

14.4. Ea informaziorik ateratzen duen irudikapen espazialeetatik (argazkiak, planoak, mapak...), xehetasunen interpretaziotik abiatuta.

15- Egoera edo arazo errazei buruzko txosten bat aurkeztea euskarri digitalean eta paperean; hainbat iturritatik informazioa jasotzea (zuzenekoak, liburuak, Internet...); lan plangintzari jarraitzea eta ondorioak ateratzea.

15.1. Ea plangintzarik egiten duen hainbat iturritik informazio esanguratsua lortzeko., aurre-hipotesiak planteatuz eta iturriok sistematizatuz.

15.2. Ea jaso eta hautatzen dituen, helburu zehatz batekin, egoerei eta gertakizunei buruzko hainbat iturritako datuak (iturri zuzenetakoak, liburuetakoa, komunikabideetakoa, Internetekoak...)

15.3. Ea antolatu eta aztertzen duen jasotako informazioa (laburpenak, galdetegiak...) helburu jakin batekin, ondorioak ateratzeko.

15.4. Ea ematen duen lortutako konklusioen berri, kasuan kasuko método egokiena (grafikoa, idatziz...) eta forma komenigarriena hautatuz (horma irudia, laburpena, koadroa...) eta ahalik eta era argiengan, dela euskarri digitalean dela paperean.

15.5. Ea era txukunean eta argiro azaltzen dituen lan-plangintza jakin bati jarraituz egindako prozesua, emaitzak eta ondorioak.